

บทความวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ
(ค.ศ.1231-1368)

โดย

นางสาว ปทุมวดี ประทุมทอง
รหัสนักศึกษา 05580562

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อเรื่องบทความวิจัย	ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ (ค.ศ.1231-1368)
ผู้เขียน	นางสาวปทุมวดี ประทุมทอง
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์ ดร.พิภู บุชบก
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ (ค.ศ.1231-1368)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองของอาณาจักรมองโกลและราชวงศ์โครยอ และเพื่อวิเคราะห์ผลจากการติดต่อและการสร้างความสัมพันธ์ของอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ ผู้วิจัยใช้วิธีการสืบค้นจากเอกสารเกี่ยวกับการเมืองในยุคราชวงศ์หยวนของจีน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองราชวงศ์โครยอของเกาหลี

ผลการศึกษาพบว่า จุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ เกิดจากชนเผ่ามองโกลเข้าปราบปรามชาวชิตันใน ค.ศ.1218 ส่งผลให้ชาวชิตันจำนวนมากต้องอพยพเข้าไปอาศัยในราชวงศ์โครยอ หลังจากนั้น มองโกลต้องการให้กษัตริย์แห่งโครยอยอมจำนนและสวามิภักดิ์คืน จึงส่งคณะทูตมาเจรจา แต่ทว่ากษัตริย์โครยอมิยอมสวามิภักดิ์ต่อมองโกล สร้างความไม่พอใจให้แก่มองโกลเป็นอันมาก มองโกลจึงยกทัพทำสงครามอยู่หลายครั้ง จนกษัตริย์แห่งอาณาจักรโครยอยอมจำนนและอาณาจักรโครยอต้องอยู่ใต้อำนาจของอาณาจักรมองโกลในที่สุด การรุกรานของอาณาจักรมองโกลส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมต่อราชวงศ์โครยอเป็นอันมาก เช่น ธรรมเนียมปฏิบัติในราชสำนัก ภาษาพูด การแต่งกาย ทรงผม อีกทั้งยังเกิดธรรมเนียมในสังคมที่มีขึ้นเพื่อต่อต้านชาวมองโกล อย่างการแต่งงานของสตรีในวัยเยาว์ เพื่อป้องกันการถูกนำตัวไปเป็นเครื่องบรรณาการต่อราชสำนักมองโกล นอกจากนี้ ราชวงศ์โครยอภายใต้การปกครองของมองโกลยังได้รับการวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อราชวงศ์โครยอและราชวงศ์โชซอนที่สืบทอดอำนาจการปกครองต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 14 ด้วย

คำสำคัญ : อาณาจักรมองโกล, ราชวงศ์โครยอ, ความสัมพันธ์ทางการเมือง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ (ค.ศ.1231-1368) เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450109 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร.พิภู บุซบก อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

ปทุมวดี ประทุมทอง

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ (ค.ศ.1231-1368).....	1
บรรณานุกรม	14
ประวัติย่อผู้วิจัย	15

ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ (ค.ศ.1231-1368)

บทนำ

ชนชาติมองโกลเป็นชนเผ่าเร่ร่อน ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณพื้นที่ตอนเหนือของจีนในปัจจุบัน ปลายศตวรรษที่ 12 ชาวมองโกลมีผู้นำที่เข้มแข็งนาม “เตมูจิน” (Temujin) หรือ “เจงกิสข่าน” (Genghis Khan) ซึ่งได้รวบรวมชาวมองโกลเผ่าต่างๆ จนเป็นปึกแผ่นมั่นคง และสถาปนาอาณาจักรมองโกลอันยิ่งใหญ่ขึ้นในค.ศ. 1206 ต่อมาในสมัยกublai ข่าน (Kublai Khan) ได้ขยายอาณาเขตดินแดนออกไปอย่างกว้างขวาง โดยสามารถถล่มล้างราชวงศ์ซ่ง ตั้งราชวงศ์หยวนปกครองแผ่นดินจีนเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า 90 ปี ระหว่างค.ศ. 1271-1368

แม้ว่าสมัยของเจงกิสข่าน ชาวมองโกลจะยังไม่ได้เข้าปกครองจีน แต่คุณูปการความสามารถของเจงกิสข่านทำให้ได้รับการยกย่องให้เป็นปฐมข่าน หลังจากเจงกิสข่านสวรรคตในการรบกับอาณาจักรซีเซียหรือเซียตะวันตกในค.ศ. 1227 ทายาทผู้สืบทอดอำนาจต่อมาได้ขยายจักรวรรดิมองโกลไปในทวีปเอเชียและยุโรป ยึดครองดินแดนและเมืองขึ้นมากมายทั้งจีน เกาหลี เปอร์เซีย ดินแดนเอเชียกลาง ตะวันออกกลาง บริเวณเทือกเขาคอเคซัส ยุโรปตะวันออก และรัสเซีย (รุ่งพงษ์ ชัยนาม, 2557: 37-39) การขยายอาณาจักรมองโกลไปยังดินแดนต่าง ๆ นี้มิได้เข้าปกครองหรือยึดครองโดยตรง แต่เป็นการขยายอิทธิพลทางการเมืองไปยังแต่ละอาณาจักร ซึ่งอยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์ทางการเมืองฉันทมหาอำนาจกับประเทศราช กล่าวคือ ทั่วทุกสารทิศจะต้องส่งเครื่องราชบรรณาการแก่มองโกล อาทิ สิ่งของ หญิงบำเรอ กองกำลังทหาร แรงงาน และทาส อนึ่ง ยังเป็นการเผยแพร่อิทธิพลทางวัฒนธรรมของชาวมองโกลไปยังประเทศที่ถูกยึดครอง ทั้งการใช้ภาษา การนับถือศาสนา อาหาร ทรงผม รวมถึงการแต่งกายอีกด้วย

การขยายอาณาจักรมองโกลนั้นก่อให้เกิดผลกระทบหลายอย่างแก่อาณาจักรโครยอ โดยเฉพาะการถูกริดรอนสิทธิทางการเมืองการปกครอง นับตั้งแต่มองโกลเข้ามารุกรานอย่างเป็นทางการในค.ศ. 1231 ผู้ที่เข้ามารุกรานคือ “โอโกเด ข่าน” (Ogode Khan) บุตรชายคนที่ 3 ของเจงกิสข่าน เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้กษัตริย์ “โคจง” (Gojong of Goryeo) ต้องย้ายเมืองหลวงจากแคซอง (Kaesong) และหลบหนีไปที่เกาะคังฮวา (Ganghwa) ที่อยู่ทางทิศใต้ ถึงแม้ว่ามองโกลจะส่งราชทูตทูลเชิญให้กษัตริย์โคจงเข้าเฝ้าจักรพรรดิ และยั้งสั่งให้ย้ายเมืองหลวงกลับไปเมืองแคซองดั้งเดิม แต่มองโกลก็ได้รับคำปฏิเสธ อีกทั้งราชวงศ์โครยอไม่ยึดถือปฏิบัติตามธรรมเนียมราชประเพณีของมองโกล จึงทำให้มองโกลไม่พอใจ และยกทัพทำสงครามกับราชวงศ์โครยอ และฝ่ายโครยอก็เป็นผู้แพ้สงครามในที่สุด กษัตริย์โคจงจึงต้องยอมทำตามคำสั่งของมองโกลอย่างเลี้ยมมิได้ ช่วงระยะเวลาที่อาณาจักรมองโกลเข้ามายึดครองอาณาจักรโครยอได้เกิดความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างสองอาณาจักรขึ้น ทั้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างมหาอำนาจกับประเทศราช และความสัมพันธ์ด้านการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีของชนชั้นสูง

วัตถุประสงค์ในการศึกษามี 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองของอาณาจักรมองโกลและราชวงศ์โครยอ และเพื่อวิเคราะห์ผลจากการติดต่อและการสร้างความสัมพันธ์ของอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ

ความสัมพันธ์ระหว่างมองโกลกับอาณาจักรโครยอ ระยะแรก (ค.ศ.1224-1273)

ใน ค.ศ.1218 ขนเผ่ามองโกลได้ส่งกองกำลังเข้าปราบปรามชาวชิตันส่งผลให้ชาวชิตันจำนวนมากต้องเดินทางอพยพข้ามแม่น้ำอัมกเข้าไปอาศัยในอาณาจักรโครยอ ซึ่งเท่ากับทำให้อาณาจักรโครยอต้องมีการติดต่อกับชนเผ่ามองโกลโดยตรง

รูปที่ 1 นักรบชนเผ่าชิตันบนหลังม้าและเหยี่ยวนักล่า
ที่มา : <https://www.ancient.eu/Khitan/>

ชนเผ่ามองโกลได้ส่งคณะทูตเพื่อเจรจากับกษัตริย์แห่งโครยอยอมจำนนสวามิภักดิ์ต่อตน แต่ปรากฏว่าระหว่างที่คณะทูตของมองโกลเดินทางกลับ พวกเขาได้ถูกลอบสังหารบริเวณแม่น้ำอัมก ใน ค.ศ.1224 ขนเผ่ามองโกลจึงได้เรียกร้องให้ทางอาณาจักรโครยอรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการส่งเครื่องราชบรรณาการตามที่มองโกลกำหนด ต่อมาใน ค.ศ.1231 อาณาจักรโครยอเลิกส่งเครื่องราชบรรณาการให้แก่มองโกล ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับมองโกลอย่างมาก ไอโกเด ข่าน จึงส่งนายพล “ซาร์ไต” (General Sartai) และกองทัพแห่งมองโกลเข้ากวาดล้างชาวชิตัน และปราบปรามอาณาจักรโครยอ จนสามารถยึดครองเมืองชายแดนทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอาณาจักรโครยอได้

ต่อมา นายพลซาร์ไตได้นำทัพบุกทำลายเมืองอียู (Uiju) ซึ่งเป็นเมืองชายแดน ผู้ปกครองราชสำนักโครยอ คือ “ชเว อู” (Choe Woo) ได้ส่งกองกำลังเข้าสู่ที่เมืองคูซอง (Kusong) และเมืองอันจู (Anju) แต่ได้พ่ายต่อกองทัพมองโกล เขาจึงจำต้องเจรจาสงบศึกกับชนเผ่ามองโกล โดยมีเงื่อนไขว่า อาณาจักรโครยอยินดีชดใช้ความเสียหายที่เกิดจากการสู้รบ เช่น ส่งมอบหนังสัตว์ 10,000 ผืน ม้า 20,000 ตัว ผ้าไหม 10,000 พับ เสื้อผ้าทหาร 1,000,000 ชุด และส่งเด็ก รวมทั้ง

ช่างฝีมือเพื่อเป็นทาส เป็นต้น จากนั้น มองโกลได้ส่งผู้ปกครองกว่า 72 คนไปประจำการในเมืองสำคัญ
ของอาณาจักรโครยอ

จากนั้น ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1232 ผู้ปกครอง ชเว อูต่อต้านพระราชโองการของกษัตริย์
โคจง และคำทัดทานของขุนนางอาวุโส เขาอุปสรรคการให้ย้ายราชสำนักโครยอศูนย์บัญชาการ และ
ให้อพยพประชากรจากเมืองแคของไปยังเกาะคังฮวาที่ตั้งอยู่นอกชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของ
คาบสมุทร เหตุที่ชเว อูเลือกที่จะย้ายเมืองหลวงจากเมืองแคของไปยังเกาะคังฮวา เพราะกองทัพ
มองโกลไม่ชำนาญการรบทางทะเล ทั้งนี้ ชเว อูได้สั่งให้สร้างป้อมปราการบนเกาะอย่างแน่นหนา
พร้อมทั้งสั่งให้มีเรือประจำการเพื่อขนส่งเสบียงอาหารจากแผ่นดินใหญ่ไปสู่เกาะ โดยให้ประชากร
ที่เหลือในอาณาจักรไปหลบซ่อนตัวในป่าเขาหรืออพยพย้ายไปยังเกาะที่อยู่ใกล้เคียง

หลังจากที่นายพลซาร์โตทราบเรื่องการย้ายเมืองหลวง และการอพยพโยกย้ายประชากร
ในอาณาจักรโครยอเมื่อราวปลายปีจาก “ฮง บกวัน” (Hong Bokwon) ผู้ซึ่งทรยศต่ออาณาจักร
โครยอ เขาจึงนำทัพบุกโจมตีเมืองแคของเป็นครั้งที่สอง กองทัพมองโกลเกือบจะยึดครองเมืองหลวง
รวมทั้งเมืองที่ตั้งอยู่แถบลุ่มแม่น้ำฮันได้ทั้งหมด แต่ทว่า นายพลซาร์โตถูกพระ”คิม Yunhu”
(Kim Yunhu) แห่งราชวงศ์โครยอสังหาร อีกทั้ง กองทัพมองโกลไม่สามารถต่อสู้กับความแข็งแกร่ง
ของกองทัพโครยอได้จึงถอยทัพกลับ

มองโกลยกทัพเข้าโจมตีเมืองคยองซัง (Gyeongsang) และเมืองชอลลา (Jeolla)
เพื่อเข้ายึดครองเกาะคังฮวาเป็นครั้งที่สามใน ค.ศ. 1235 แต่ก็มีสามารถชนะกองทัพโครยออัน
แข็งแกร่งได้ ถึงกระนั้น กองทัพมองโกลมียอมแพ้ เข้าโจมตีกองทัพโครยออยู่หลายครั้ง จนกองทัพ
โครยออ่อนแอ และมีสามารถสู้รบอีกได้ ทั้งนี้ กองทัพมองโกลเห็นว่า หากฝ่ายตนยังสู้รบกับกองทัพ
โครยอเช่นนี้ คงมีสามารถยึดครองเกาะคังฮวาได้ทั้งหมด จึงเผาพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด
ของชาวโครยอ เพื่อให้ชาวโครยอขาดแคลนอาหาร จนในที่สุด ฝ่ายโครยอขอยอมแพ้สงคราม
ถึงแม้ว่า อาณาจักรโครยอจะประกาศยอมแพ้ แต่ก็มีชาวโครยอบางส่วนไม่เห็นด้วย และต่อต้าน
ชาวมองโกล จนทำให้มองโกลฆ่าผู้ที่ไม่เห็นด้วยจนหมดสิ้น ต่อมาใน ค.ศ.1235 กษัตริย์โคจงทรงขอทำ
สนธิสัญญาสงบศึกกับอาณาจักรมองโกล และขอให้มองโกลถอนทัพออกจากโครยอ ฝ่ายมองโกลยอม
รับข้อตกลงนั้น แต่มีข้อแม้ว่า อาณาจักรโครยอจะต้องส่งเครื่องราชบรรณาการให้กับมองโกล และ
ส่งราชินิกุลมาเป็นตัวประกันที่มองโกล มองโกลถึงจะยอมถอนทัพกลับ กษัตริย์โคจงทรงยอมรับ
ข้อตกลงของมองโกล และส่งเชื้อพระวงศ์ในราชวงศ์โครยอ 10 พระองค์ไปเป็นตัวประกันในราชสำนัก
มองโกล ใน ค.ศ. 1241 สงครามระหว่างสองอาณาจักรจึงยุติลงชั่วคราว

มองโกลนำทัพโจมตีอาณาจักรโครยอเป็นครั้งที่สี่ โดยตั้งทัพที่เมืองยอมจู (Yomju)
ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1247 ซึ่งสาเหตุเกิดจากอาณาจักรโครยอเรียกร้องให้อาณาจักรมองโกล
นำตัวเชื้อพระวงศ์ที่เป็นตัวประกันอยู่ที่มองโกล และเครื่องราชบรรณาการบางอย่างกลับมายัง
อาณาจักรโครยอ อีกทั้ง มองโกลสั่งให้อาณาจักรโครยอย้ายเมืองหลวงกลับไปเมืองแคของ
แต่กษัตริย์โคจงทรงปฏิเสธ อาณาจักรมองโกลกับอาณาจักรโครยอทำสงครามกันอยู่หลายปี
จนเมื่อ ค.ศ. 1251 “เม็งเค ข่าน” (Möngke Khan) ได้ส่งราชทูตมายังอาณาจักรโครยอ
เพื่อประกาศพิธีราชาภิเษกของตนในเดือนตุลาคม และทูลเชิญกษัตริย์โคจงไปเข้าเฝ้าที่มองโกล อีกทั้ง
ยังสั่งให้ย้ายเมืองหลวงจากเกาะคังฮวากลับไปเมืองแคของดั้งเดิม แต่กษัตริย์โคจงทรงปฏิเสธ

และทรงประกาศว่า ทางราชสำนักโครยอจะไม่ยอมยึดถือราชประเพณีของมองโกลด้วย การกระทำดังกล่าว สร้างความไม่พอใจให้กับเมิงเค ข่านเป็นอันมาก จึงสั่งให้นำกองทัพนองโกลเข้าโจมตีอาณาจักรโครยอ ใน ค.ศ. 1253 กษัตริย์โคจงทรงขอยอมแพ้ และส่งราชบุตรบุญธรรมไปเป็นตัวประกันที่มองโกล แต่ทว่า เมิงเค ข่านกลับไม่พอใจ ทั้งยังกล่าวหาว่า กษัตริย์แห่งโครยอหลอกลวง ไม่ส่งพระโอรสองค์จริงมาเป็นตัวประกัน จึงสั่งให้แม่ทัพ “จาแลร์ไต” (Jalairtai) นำกองทัพนองโกลโจมตีอาณาจักรโครยออีกครั้ง ซึ่งการเข้าโจมตีของอาณาจักรมองโกลในครั้งนี้เป็นครั้งที่มีรุนแรงที่สุด เพราะกองทัพมองโกลฆ่าชาวโครยอตายเป็นจำนวนมาก (รุ่งพงษ์ ชัยนาม, 2557 : 39-45) อีกทั้งยังกวาดต้อนชาวโครยอไปเป็นเชลยที่มองโกลราว 206,800 คน ใน ค.ศ. 1257 กองทหารมองโกลได้ทำลายศิลปวัตถุและสถานที่สำคัญมากมาย เช่น พระเจดีย์เก้าชั้นภายในวัดฮวางยงซา (Hwangnyongsa Temple) แม่พิมพ์ไม้พระไตรปิฎกภายในวัดพูอินซา (Buinsa Temple) เป็นต้น (รุ่งพงษ์ ชัยนาม, 2557 : 39-44)

นอกจากนั้น การทำสงครามต่อต้านมองโกลของกษัตริย์โคจงและขุนนางตระกูลชเว ทำให้ “ชเว อีย” (Choe Ui) ผู้นำรุ่นที่ 4 แห่งตระกูลชเวถูกลอบสังหาร และอำนาจตระกูลชเวถูกกวาดล้างจนหมดสิ้นใน ค.ศ. 1258 เนื่องจาก ตระกูลชเวยืนยันให้คงราชสำนักไว้บนเกาะคังฮวา และต่อต้านอำนาจของมองโกล อีกทั้ง อาณาจักรโครยอถูกเรียกค่าปฏิกรรมสงคราม โดยกษัตริย์โคจงต้องส่งรัชทายาทมาเป็นตัวประกัน ฝ่ายมองโกลจึงจะยอมถอนทัพออกจากอาณาจักรโครยอ กษัตริย์โคจงทรงยอมเจรจาสวามิภักดิ์ต่อมองโกล และได้ส่งเจ้าชาย “ซอน” (Chun) ซึ่งเป็นองค์รัชทายาทไปยัง “กรุงต้าตู” (Dadu) เพื่อเป็นหลักประกันความจงรักภักดีของอาณาจักรโครยอต่ออาณาจักรมองโกล ภายหลังกษัตริย์โคจงสิ้นพระชนม์ เจ้าชายซอนจึงเสด็จกลับอาณาจักรโครยอ และได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์ใน ค.ศ. 1259 ทรงพระนามว่า “วอนจง” (Wonjong) และทรงส่งรัชทายาทลำดับถัดไปให้แก่มองโกลในฐานะตัวประกัน (วีระชัย โชคมุกดา, 2555 : 97-98)

ใน ค.ศ. 1269 กลุ่มทหารในตระกูลชเว นำโดย “อิมยอน” (Im Yeon) ได้สังหาร “คิมจุน” (Kim Jun) ผู้ที่ลอบสังหารชเว อีย และถอดถอนกษัตริย์วอนจงออกจากตำแหน่ง โดยเสนอให้พระเชษฐา หรือเจ้าชาย “ชัง” (Chang) ขึ้นครองราชย์แทน แต่ทว่า ใน ค.ศ. 1270 กองทหารมองโกลได้เข้าโจมตี และยืนยันสิทธิการครองราชย์ของกษัตริย์วอนจง พร้อมทั้งสั่งให้ย้ายราชสำนักกลับมาสู่เมืองแคชองดั้งเดิม ต่อมา ขนเผ่ามองโกลสามารถควบคุมพื้นที่ตอนบนของคาบสมุทรของอาณาจักรโครยอไว้ได้ทั้งหมด กลุ่มทหารเดิมที่ตั้งฐานทัพอยู่บนเกาะคังฮวาได้ปฏิเสธคำสั่งของราชสำนักที่ควบคุมโดยชนเผ่ามองโกล และได้ย้ายศูนย์กลางบัญชาการ รวมทั้งประชากรและเสบียงอาหารไปยังเกาะ “ซินโด” (Sindo) กลุ่มทหารนี้ได้รวมตัวกับกลุ่มชาวนาทางตอนใต้ของอาณาจักร ซึ่งการรวมตัวนี้มีชื่อว่า “กบฏซัมบยอลโช” (Sambyeolcho Rebellion) เพื่อต่อต้านอำนาจของราชสำนักโครยอที่อยู่ภายใต้การควบคุมของมองโกล อาทิ ต่อต้านการเสียภาษีให้แก่ราชสำนัก และการปล้นเสบียงข้าวในคลังหลวง

อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. 1271 กองกำลังราชสำนักโครยอ-มองโกลได้เข้าโจมตีเกาะซินโด และทำลายกลุ่มกบฏจนหมดสิ้นใน ค.ศ. 1273 ซึ่งมองโกลได้ทำลายกลุ่มต่อต้านชาวมองโกลที่สำคัญได้อย่างราบคาบ และ ใน ค.ศ. 1271 นี้ ขนเผ่ามองโกลได้เริ่มบุกยึดดินแดนตอนเหนือของจีน

ต่อมา ใน ค.ศ. 1279 “กุบไลข่าน” (Khublai Khan) ได้สถาปนา “ราชวงศ์หยวน” (Yuan Dynasty) และตั้งตนเป็นจักรพรรดิ หรือ “โอรสแห่งสวรรค์” (Tian Zi) โดยใช้กรุงต้าตูเป็นเมืองหลวง และประกาศให้อาณาจักรโครยอ เป็นเมืองประเทศราชของราชวงศ์หยวนอย่างเป็นทางการ (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2545 : 119-122)

อาณาจักรโครยอหลังตกอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรมองโกล (ค.ศ.1273-1368)

หลังจากที่กุบไล ข่านขึ้นครองราชย์เป็นจักรพรรดิแห่งราชวงศ์หยวน และสามารถยึดครองอาณาจักรต่าง ๆ รวมถึงอาณาจักรโครยอได้นั้น พระองค์ทรงมีพระราชโองการให้แวนแคว้นใกล้เคียงส่งเครื่องราชบรรณาการ เพื่อแสดงความอ่อนน้อมและความสวามิภักดิ์ แต่ทว่า เมื่อส่งราชทูตมองโกลไปที่ญี่ปุ่น เพื่อส่งสาส์นให้ญี่ปุ่นยอมสวามิภักดิ์ต่ออาณาจักรมองโกล และเรียกร้องเครื่องราชบรรณาการจากญี่ปุ่น โดยให้ส่งดินและน้ำมายังอาณาจักรตน แต่ก็ได้รับการปฏิเสธจากผู้ปกครองญี่ปุ่น อีกทั้ง ญี่ปุ่นได้ลอบสังหารราชทูตมองโกลด้วยวิธีจับโยนลงบ่อน้ำ ซึ่งการกระทำหยาบเถิดของญี่ปุ่นในครั้งนี้ ทำให้กุบไล ข่านพิโรธอย่างมาก พระองค์จึงมีพระบัญชาให้ระดมทหารจากมองโกล โครยอ และจีน เพื่อโจมตีญี่ปุ่นทันที

รูปที่ 2 กองทัพเรือของมองโกลเคลื่อนพลจากคาบสมุทรในอาณาจักรโครยอเพื่อเข้าสู่อ่าวฮาคาตะ
ที่มา : <http://www.komkid.com/ประวัติศาสตร์สังคม/สงครามญี่ปุ่น-มองโกล/>

เมื่อหน่วยงานพิชิตตะวันออก (Office for the Conquest of the east) ได้รับพระบัญชาจากกุบไล ข่าน จึงระดมประชาชนในอาณาจักรโครยอสร้างเรือบรรทุก 900 ลำ และส่งทหารชาวโครยอ 5,000 นาย เข้าร่วมกับกองทัพทหารชาวจีน-มองโกล 20,000 นายใน ค.ศ.1274 จากนั้นในเดือนพฤศจิกายน กองทัพมองโกลเคลื่อนพลจากฐานที่มั่นในคาบสมุทรของอาณาจักรโครยอ และเข้าประชิดอ่าวฮาคาตะ (Hakata) ที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะคีวชู ทันทีที่กองทัพมองโกลยกพลขึ้นบก ก็ถูกกองทัพญี่ปุ่นจำนวน 10,000 นายที่ตั้งทัพรออยู่โจมตี การทำสงครามในวันแรก กองทัพ

มองโกลเป็นฝ่ายชนะ สามารถโจมตีและทำลายกองทัพญี่ปุ่นได้ หลังจากนั้น กองทัพมองโกลได้ตั้งค่ายพักแรมบนเรือรบที่จอดทอดสมออยู่ในอ่าวฮากะตะ แต่ทว่า ในคืนนั้นเอง พายุใหญ่โหมกระหน่ำอ่าวฮากะตะ ทำให้เรือรบจมไปถึง 20 ลำ พร้อมกับทหารอีก 13,500 นาย ทำให้กองทัพมองโกลต้องถอนทัพกลับอาณาจักรโครยอในที่สุด

อย่างไรก็ตาม สงครามระหว่างมองโกลกับญี่ปุ่นยังไม่ยุติลง ใน ค.ศ. 1281 กุบไล ข่านทรงบัญชาให้เตรียมการเข้าโจมตีญี่ปุ่นอีกครั้ง สงครามในครั้งนี้ ทำให้ชาวโครยอต้องสร้างเรือบรรทุกและเรือรบจำนวน 4,400 ลำ และจัดหาเสบียงให้แก่กองกำลังทหารร่วมจีน-มองโกลโครยอ กว่า 100,000 นาย ด้านกองทัพญี่ปุ่น หลังจบสงครามกับอาณาจักรมองโกลใน ค.ศ.1274 ได้สร้างกำแพงสูง 2.5 เมตร ยาว 20 กิโลเมตร ล้อมรอบอ่าวฮากะตะไว้ และในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1281 กองทัพมองโกลได้เคลื่อนทัพออกจากคาบสมุทรของอาณาจักรโครยอ และมุ่งหน้าสู่เกาะคิวชู ทันทีที่ผู้ปกครองญี่ปุ่นทราบข่าวจึงสั่งระดมทหาร 40,000 นาย เพื่อรับมือกองทัพมองโกลทางฝ่ายมองโกลไม่ทราบเรื่องการสร้างแนวกำแพงของกองทัพญี่ปุ่น เมื่อกองทัพหน้าของมองโกลยกพลขึ้นบกที่อ่าวฮากะตะ ซึ่งตรงกับแนวกำแพงพอดี กองทัพทหารทั้งสองฝ่ายทำสงครามตรงบริเวณชายฝั่งทะเล แต่ทว่า ยังมีรู้ผลของสงคราม กองทัพมองโกลเห็นว่า การโจมตีแนวกำแพงจะทำให้เสียไพร่พลโดยไม่จำเป็นจึงได้ถอนกำลัง และแล่นเรือไปทางตะวันตกของเกาะคิวชู เพื่อรวมกำลังพลกับกองทัพใหญ่ที่เพิ่งจะเดินทางมาถึง จนกระทั่งเดือนสิงหาคม ขณะที่กองทัพมองโกลพักทัพที่หุบเขาทากาชิโฮ (Takachiho) เกิดพายุใหญ่โหมกระหน่ำ จนทำให้เรือรบ 4,000 ลำ และทหารอีกมากกว่า 100,000 นายจมลง กองทัพมองโกลได้รับความเสียหายอย่างมาก จนต้องถอนทัพกลับมองโกล และในที่สุด กุบไล ข่านก็ล้มเลิกความพยายามที่จะยึดครองญี่ปุ่น จากเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับกองทัพมองโกล ชาวญี่ปุ่นเรียกลมพายุที่ช่วยปกป้องประเทศในครั้งนี้ว่า “ลมเทพเจ้า” (Kamikaze) (<http://www.komkid.com/ประวัติศาสตร์สังคม/สงครามญี่ปุ่น-มองโกล/>, 2013)

รูปที่ 3 พายุคามิกาเซโหมกระหน่ำจนกองทัพเรือของมองโกลอัปปาง
ที่มา : <http://www.komkid.com/ประวัติศาสตร์สังคม/สงครามญี่ปุ่น-มองโกล/>

หลังจากอาณาจักรโครยอกลายเป็นประเทศราชของอาณาจักรมองโกลอย่างเป็นทางการ อาณาจักรมองโกลใช้วิธีการหลายอย่าง เพื่อควบคุมราชสำนักของอาณาจักรโครยอ เช่น องค์ชายแห่งราชวงศ์โครยอต้องเสด็จไปยังกรุงต้าตูตั้งแต่พระเยาว์ เพื่อรับการสอนและการปลูกฝังแบบชาวมองโกล เปลี่ยนตำแหน่งขุนนางในอาณาจักรโครยอให้สอดคล้อง แต่ต้องต่ำกว่าระบบเงินมองโกล เปลี่ยนพระนามของกษัตริย์จากเดิมที่ลงท้ายด้วยคำว่า “ซง” (Chong) หรือ “โช” (Cho) ที่แปลว่า “บรรพบุรุษ” เนื่องจาก พระจักรพรรดิราชวงศ์หยวนใช้พระนามที่พระสุสาน ซึ่งเป็นพระนามที่ใช้เรียกพระจักรพรรดิ เพื่อป้องกันการสับสนจึงได้ห้ามกษัตริย์โครยอให้มีพระนามที่พระสุสานอีก และพระราชทานพระนามให้ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ซุง” (Chung) ที่แปลว่า “จงรักภักดี” นำหน้าพระนามของกษัตริย์แทน เปลี่ยนระบบการใช้คำราชาศัพท์ เพื่อลดความศักดิ์สิทธิ์ของระบบกษัตริย์ในอาณาจักรโครยอ เป็นต้น (<https://th.m.wikipedia.org/wiki/โครยอ>, 2008)

แต่ทว่า อาณาจักรมองโกลมิได้เข้าแทรกแซงกิจกรรมทางการเมืองของอาณาจักรโครยอแต่อย่างใด เพียงจำกัดสถานะความสัมพันธ์ทางการเมืองและการระหว่างประเทศเท่านั้น ถึงกระนั้นก็ตาม ในความเป็นจริงแล้วทุกกิจกรรมทางการเมืองในอาณาจักรโครยอ ล้วนอยู่ภายใต้การควบคุม การกำหนด และการตัดสินใจของอาณาจักรมองโกลทั้งสิ้น เช่น การสถาปนากษัตริย์ปกครองอาณาจักรโครยอต้องผ่านการเห็นชอบจากมองโกลว่า เชื่อพระวงศ์ในราชวงศ์โครยอองค์ใดเหมาะสมที่สุด รวมถึงการกลับขึ้นมาครองราชย์อีกครั้งของกษัตริย์โครยอที่ถูกปลดออกจากตำแหน่งแล้ว และในบางทศวรรษ การขึ้นครองราชย์ของกษัตริย์โครยอ ผู้ที่ได้รับการสถาปนาเป็นกษัตริย์แทบจะไม่มีเชื้อสายในราชวงศ์โครยอ เป็นต้น ทั้งนี้ อาณาจักรมองโกลยังเปลี่ยนแปลงองค์การปกครองของอาณาจักรโครยอ โดยจัดตั้งหน่วยงานพิชิตตะวันออก เพื่อควบคุมตรวจสอบความจงรักภักดีของอาณาจักรโครยอ และเพื่อเตรียมการบุกโจมตีญี่ปุ่น

อนึ่ง เรื่องของระบบการควบคุมราชวงศ์โครยอด้วยการอภิเษกสมรส ซึ่งกำหนดให้ราชวงศ์โครยอต้องส่งองค์รัชทายาทมาเป็นตัวประกัน โดยรัชทายาทแห่งอาณาจักรโครยอจะต้องอภิเษกกับองค์หญิงแห่งมองโกล กษัตริย์ “ซุงนยอล” (Chungnyeol) เป็นกษัตริย์โครยอพระองค์แรกที่อภิเษกสมรสกับบุตรธิดาของกุบไล ข่าน จักรพรรดิมองโกล ทั้งนี้ การอภิเษกสมรสระหว่างสองอาณาจักร ก่อให้เกิดความขัดแย้งในราชสำนักโครยอเป็นอันมาก เช่น ใน ค.ศ. 1297 เมื่อพระราชินีมองโกลในกษัตริย์ซุงนยอลสิ้นพระชนม์ องค์รัชทายาทได้เสด็จกลับอาณาจักรโครยอ และได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์พระนามว่า “ซุงซอน” (Chungseon) ใน ค.ศ. 1309 ต่อมา กษัตริย์ซุงซอนได้ทรงชำระโทษเหล่าสตรีและขุนนางในราชสำนักที่พระองค์สันนิษฐานว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการสิ้นพระชนม์ของพระราชมารตามองโกล นอกจากนี้ ยังได้เกิดความขัดแย้งระหว่างพระราชินีชาวมองโกลในกษัตริย์ซุงซอนกับพระสนมนามว่า “โช” (Jo) ทำให้จักรพรรดิแห่งอาณาจักรมองโกลมีพระราชบัญชาให้กษัตริย์ซุงซอนย้ายไปปกครองดินแดนเซินหยาง (Shenyang) โดยแต่งตั้งพระราชบิดา คือ กษัตริย์ซุงนยอลขึ้นปกครองอาณาจักรโครยออีกครั้ง แต่ทว่า การส่งกษัตริย์ของอาณาจักรโครยอไปปกครองดินแดนนอกอาณาจักรส่งผลให้เกิดการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย และนำความแตกแยกมาสู่ราชสำนักมากขึ้น ต่อมา เมื่อกษัตริย์ซุงนยอลสิ้นพระชนม์ กษัตริย์ซุงซอนจึงได้เสด็จกลับมาปกครองอาณาจักรโครยออีกครั้ง โดยมอบหมายให้

เจ้าชาย “โค” (Go) ไปปกครองดินแดนเซินหยางแทน และแต่งตั้งเจ้าชาย “คังนึ่ง” (Gangreung) ขึ้นเป็นรัชทายาท ซึ่งต่อมาได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นกษัตริย์แห่งอาณาจักรโครยอ พระนามว่า “ซุงซุก” (Chung Suk) จากนั้น ได้เกิดความขัดแย้งระหว่างราชสำนักโครยอกับราชสำนักเซินหยาง กษัตริย์ซุงซุกจึงทรงกำจัดกลุ่มขุนนางราชสำนักเซินหยาง ถึงแม้จะเป็นผู้ที่จงรักภักดีต่อพระราชบิดาของพระองค์ในอดีตก็ตาม

นอกจากนั้น การแต่งงานและประเพณีครอบครัวในโครยอได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรมองโกลที่เผยแพร่เข้ามาในอาณาจักรโครยอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเลือกผู้หญิงเข้าสู่ตระกูลและวิถีปฏิบัติในการเลือกหญิงสาวหลายคน เพื่อมาเป็นภรรยา ซึ่งไม่ใช่วิถีปฏิบัติปกติในชนชั้นสูงของยุคอาณาจักรโครยอตตอนปลาย เพราะประเพณีของชาวโครยอดั้งเดิมค่อนข้างยึดถือระดับทางสังคมและฐานะครอบครัวของหญิงสาว อีกทั้ง วิถีปฏิบัตินี้ไม่ได้แสดงให้เห็นว่า ในยุคโครยอเกิดความเท่าเทียมกันทางเพศ แต่ถึงกระนั้น หญิงในยุคโครยอได้รับสิทธิเรื่องการแต่งงาน มรดก และฐานะทางสังคมมากกว่าหญิงในยุคโซซอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคโซซอนตอนปลาย

หลังจากอาณาจักรโครยออยู่ภายใต้อำนาจอาณาจักรมองโกลระหว่างค.ศ. 1275 และ ค.ศ. 1355 มีการส่งราชบรรณาการ โดยเฉพาะการส่ง “หญิงราชบรรณาการ” จากอาณาจักรโครยอไปยังอาณาจักรมองโกลประมาณ 50 ครั้ง ครั้งละเกือบสองร้อยคน การส่งหญิงราชบรรณาการส่วนใหญ่จะส่งหญิงสาวเพื่อเข้าไปเป็นพระสนมแก่องค์จักรพรรดิมองโกล และเหล่าขุนนางชั้นสูง อีกทั้งยังมีการส่งชายจำนวนมากให้แก่อาณาจักรมองโกล เพื่อไปเป็นขันทีด้วย เหล่าขันทีและหญิงราชบรรณาการบางส่วนได้พยายามยกระดับฐานะตน จนมีชีวิตและตำแหน่งที่สูงขึ้นกว่าเดิมในเมืองหลวงของอาณาจักรมองโกล ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ หญิงผู้ส่งางาม ผู้เป็นต้นแบบและทรงอิทธิพลนามว่า “คิ” (Ki)

คิ เป็นบุตรสาวจากครอบครัวขุนนางชั้นล่างในอาณาจักรโครยอที่ถูกส่งตัวไปเป็นเครื่องราชบรรณาการแก่อาณาจักรมองโกลใน ค.ศ.1320 ความสวยและความสามารถด้านการขับร้อง การรำยรำ รวมถึงการประพันธ์กาพย์กลอนของนางในคินั้นมีความพิเศษโดดเด่น และความช่วยเหลือของโค ยงโบ (Go Yongbo) ขันทีชาวเกาหลีในราชสำนักหยวน ทำให้นางในคิได้มีโอกาสทำหน้าที่ถวายเครื่องดื่ม และน้ำชาแด่พระเจ้าจักรพรรดิ “ทอคอนเตมูร์” (Toghon Temür) อย่างใกล้ชิด จนเป็นที่ต้องพระเนตร และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระสนมเอกใน ค.ศ.1333 จักรพรรดิทอคอนเตมูร์ทรงปฏิบัติกับพระสนมคิดีกว่าปฏิบัติกับจักรพรรดินี “บายันคุดุก” (Bayan Khutugh) ต่อมา องค์จักรพรรดิพยายามจะแต่งตั้งพระสนมคิขึ้นมาเป็นจักรพรรดินีลำดับที่สอง

รูปที่ 4 จักรพรรดินีจี จักรพรรดินีแห่งราชวงศ์หยวน

ที่มา : <https://chinachannel.org/2018/06/15/redeeming-empress-gi/>

ใน ค.ศ. 1340 พระสนมคิให้กำเนิดพระโอรสองค์แรกแต่พระจักรพรรดิทอคอนเตมูร์พระนามว่า “อายูร์ชีร์ดาร์” (Ayusiridara) จากนั้นจึงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระจักรพรรดินีลำดับที่สอง และมีพระนามใหม่ว่า “พระจักรพรรดินีโอลชีคูตูก” (Öljei Khutugh) หรือ “จักรพรรดินีจี” ทรงมีขันทีชาวโครยอกคนสนิทคือ “พัค บุลฮวา” (Bak Bulhwa) ผู้ที่คอยรับใช้ทำงานต่าง ๆ ต่อมา พระจักรพรรดินีคิวางแผนร่วมกับพัค บุลฮวา และขุนนางชวมองโกลชื่อว่า “ฮามา” (Hama) ทำการโน้มน้าวให้พระจักรพรรดิทอคอนเตมูร์แต่งตั้งองค์ชายโอาอายูร์ชีร์ดาร์ พระโอรสของพระนางเป็น “ไท่จื่อ”(Tai Zi) หรือ องค์รัชทายาทใน ค.ศ.1353 แต่แผนการนี้ถูกอัครเสนาบดี “ทอคตอก” (Toghtogha) คัดค้าน จักรพรรดินีคิทรงพิโรธ และสมคบคิดกับขุนนางฮามาเพื่อกำจัดอัครเสนาบดีทอคตอก ด้วยการสร้างข้อกล่าวหาการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงให้แก่ อัครเสนาบดีทอคตอก ทำให้อัครเสนาบดีทอคตอกถูกปลดจากตำแหน่ง และถูกเนรเทศออกจากเมืองหลวงไปมณฑลยูนนานในค.ศ. 1354 ต่อมาในปีเดียวกัน องค์ชายอายูร์ชีร์ดาร์ได้รับการแต่งตั้งเป็นองค์ชายรัชทายาท โดยมีขุนนางฮามาเป็นผู้กุมอำนาจในราชสำนักหยวนคนใหม่ หลังจากนั้น ใน ค.ศ.1356 ฮามาวางแผนก่อกบฏเพื่อปลดพระจักรพรรดิทอคอนเตมูร์ และยกองค์รัชทายาทอายูร์ชีร์ดาร์ขึ้นเป็นพระจักรพรรดิองค์ใหม่ แต่แผนการไม่สำเร็จ ฮามาถึงถูกเนรเทศออกจากราชสำนักไปในที่สุด (Kyung Moonhwang, 2010 : 51-59)

ด้วยฐานะของพระจักรพรรดินีคิที่มีตำแหน่งเป็นพระจักรพรรดินีแห่งราชวงศ์หยวน ทำให้ตระกูลคิของพระจักรพรรดินีคิมีอำนาจอยู่ในอาณาจักรโครยอ พระเชษฐา “คิซอล” (Ki Cheol) กลายเป็นผู้กุมอำนาจการปกครองอย่างแท้จริง และมีชื่อเสียงในด้านการทุจริตฉ้อโกง อีกทั้งเป็นตัวแทนของอาณาจักรมองโกลคอยกำกับดูแลให้ราชสำนักโครยอปฏิบัติตามนโยบายของมองโกล แม้แต่มารดาของจักรพรรดินีคิก็มีศักดิ์สูงกว่ากษัตริย์คิงมินแห่งราชวงศ์โครยอ จนกษัตริย์คิงมินต้องทรงทำความเคารพมารดาของพระนาง กษัตริย์คิงมินทรงตัดสินพระทัยนำทัพเข้ายึดอำนาจจากตระกูลคิ สังหารคิซอล รวมทั้งมารดา และสมาชิกในตระกูลคิจนหมดสิ้นใน ค.ศ. 1356 การกระทำของกษัตริย์คิงมินสร้างความพิโรธให้แก่พระจักรพรรดินีคิเป็นอย่างมาก พระจักรพรรดินีคิ

จึงส่งกองทัพบุกไปยังอาณาจักรโครยอ เพื่อปลดกษัตริย์คังมินจากตำแหน่ง แล้วตั้งองค์ชาย “ทัชเตมูร์” (Tash Temür) เป็นกษัตริย์โครยอ พระองค์ใหม่ แต่ทว่า กองทัพมองโกลพ่ายแพ้การสู้รบกับกองทัพโครยอ

ต่อมา ใน ค.ศ.1364 องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์เติบโตขึ้นจึงคิดแย่งชิงราชบัลลังก์หยวน จากพระเจ้าจักรพรรดิทอคอนเตมูร์ ผู้เป็นบิดา แต่ทว่า แผนการล่วงรู้ไปถึง “พอดลัดเตมูร์” (Bolad Temür) ผู้เป็นบิดาของพระเจ้าจักรพรรดินีบายันคูตุค และเป็นขุนนางผู้จงรักภักดีต่อพระเจ้าจักรพรรดิทอคอนเตมูร์ได้ยกทัพเข้าต่อต้านองค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์ และยึดกรุงต้าตูไ้ องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์ทรงหลบหนีไปยังมณฑลเหอหนาน (Henan) จากนั้น พอดลัดเตมูร์จึงจับพระเจ้าจักรพรรดินีไว้เป็นตัวประกัน และสังหารชั้นที่ปัก บุลฮวา องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์ที่หลบหนีมาที่เหอหนาน (Henan) ได้ขอความช่วยเหลือจากขุนพล “โคเกเตมูร์” (Köke Temür) ให้ยกทัพเข้ายึดกรุงต้าตูคืน พอดลัดเตมูร์จึงได้บังคับให้พระเจ้าจักรพรรดินีคือออกพระราชเสาวนีย์เรียกให้้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์เข้าพบเพียงผู้เดียว แต่้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์ก็มิได้ทำตาม จากนั้น โคเกเตมูร์ได้ยกทัพเข้ายึดกรุงต้าตูคืนให้กับ้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์ได้สำเร็จ เนื่องจากพอดลัดเตมูร์ถูกลอบสังหารโดยทหารที่พระเจ้าจักรพรรดิทอคอนเตมูร์ส่งมา พระเจ้าจักรพรรดินีคือและ้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์ประสงค์ให้พระเจ้าจักรพรรดิทอคอนเตมูร์สละราชบัลลังก์ แต่จักรพรรดิทอคอนเตมูร์มียอม และมอบตำแหน่งทางทหารให้แก่้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์จนเป็นที่พอใจทั้งสองฝ่าย

ใน ค.ศ. 1365 พระเจ้าจักรพรรดินีบายันคูตุคสิ้นพระชนม์ พระเจ้าจักรพรรดินีคือจึงได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระเจ้าจักรพรรดินีเพียงหนึ่งเดียวของราชวงศ์หยวน และในเวลาสามปีต่อมา ใน ค.ศ. 1368 กรุงต้าตูตกเป็นของพระเจ้าจักรพรรดิ “หงหวู่” (Hongwu) หรือ จูหยวนจาง (Chu Yuanchang) แห่งราชวงศ์หมิง พระเจ้าจักรพรรดิทอคอนเตมูร์ พระเจ้าจักรพรรดินีคือ และ้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์ ทั้งสามพระองค์เสด็จหนีไปยังเมืองชางตู (Shangdu) ต่อมา ใน ค.ศ. 1370 เมืองชางตูเสียเมืองให้แก่ราชวงศ์หมิง ทำให้ทั้งสามพระองค์ต้องเสด็จหนีต่อไปยังเมืองอิงชาง (Yingchang) ซึ่งพระเจ้าจักรพรรดิทอคอนเตมูร์ประชวรและสวรรคตที่นั่น ในปีเดียวกัน กองทัพราชวงศ์หมิงตามมาถึงเมืองอิงชาง (Yingchang) พระเจ้าจักรพรรดินีคือและ้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์ได้เสด็จหนีต่อไปยังเมืองคาราโครัม

หลังจากที่พระเจ้าจักรพรรดินีคือและ้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์เสด็จหนีไปยังเขตมองโกลเลีย (Mongolia) ก็ไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับพระเจ้าจักรพรรดินีคืออีกเลย ้องค์รัชทายาทอายุร์ชีรีดาร์จึงทรงก่อตั้งราชวงศ์หยวนเหนือและขึ้นครองราชย์เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ “หยวนเจ้าจาง” (Yuan Zhaozong) พระเจ้าจักรพรรดินีคือดำรงตำแหน่งเป็นไทเฮาอยู่ช่วงเวลาหนึ่ง ก่อนจะสิ้นพระชนม์ (<https://th.wikipedia.org/wiki/จักรพรรดินีคือ>, 2557)

ในศตวรรษที่ 13-14 ประชาชนในอาณาจักรโครยอ มีความเป็นอยู่ที่ลำบากมากขึ้น เนื่องจากต้องแบกภาระด้านภาษีที่ต้องจ่ายให้แก่รัฐเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชาวนา ทำให้ชาวนาจำนวนมากละทิ้งที่ทำกินไปเป็นโจร ขโมย นายพรานล่าสัตว์ หรือเป็นทาสให้แก่เหล่าขุนนางเจ้าของที่ดิน โดยเฉพาะพวกขุนนางที่ฝึกไฝมองโกล ซึ่งเป็นผู้ครอบครองที่ดินส่วนใหญ่ของอาณาจักร และได้ทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่การถือครองที่ดินโดยราชสำนักโครยอเริ่มลดลง ยังผลให้รายได้

ด้านภาษีของราชสำนักลดลงอย่างมาก กษัตริย์ชุงซอนได้พยายามจัดระเบียบให้ที่ดินกลับมาอยู่ภายใต้การครอบครองของราชสำนัก แต่ต้องประสบกับความล้มเหลว เนื่องจากกลุ่มขุนนางเจ้าของที่ดินส่วนมากมีความสัมพันธ์และได้รับการสนับสนุนจากอาณาจักรมองโกลที่ต้องการให้มีการแบ่งฝ่ายเพื่อมิให้เกิดการรวมตัวกันทางสังคมของอาณาจักรโครยอ

การรุกรานโดยชนเผ่ามองโกลได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมต่ออาณาจักรโครยอเป็นอันมาก เช่น หลังจากที่ทหารมองโกลได้ทำลายแม่พิมพ์ไม้พระไตรปิฎกในวัดพูอินซาแล้ว ทางราชสำนักของอาณาจักรโครยอที่อยู่บนเกาะคังฮวาจึงได้ดำริให้เริ่มจัดสร้างขึ้นใหม่ใน ค.ศ.1237 และต้องใช้เวลาถึง 16 ปีจึงแล้วเสร็จ ปัจจุบัน แม่พิมพ์ทั้ง 86,600 ชิ้นยังคงถูกเก็บรักษาไว้ในวัดแฮอินซา (Haeinsa Temple) ในเมืองแทกู (Daegu)

ด้านวัฒนธรรมและธรรมเนียมปฏิบัติหลายอย่างในอาณาจักรโครยอได้รับอิทธิพลอย่างมากจากมองโกล โดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นสูงในราชสำนัก เช่น ภาษาพูด การแต่งกาย และทรงผม เป็นต้น ส่วนธรรมเนียมบางอย่างในสังคมก็เกิดขึ้นเพื่อเป็นการต่อต้านชาวมองโกล เช่น การแต่งงานของสตรีในวัยเยาว์ เพื่อป้องกันการถูกนำตัวไปเป็นเครื่องบรรณาการต่อราชสำนักหยวนของมองโกล นอกจากนี้ ยังมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 ประการในสังคมจีน ภายใต้การปกครองของราชวงศ์หยวน คือ การปลูกและการทอผ้าฝ้าย การใช้ดินปืน และลัทธิขงจื้อใหม่ ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อราชวงศ์โชซอน (Joseon Dynasty) ที่สืบทอดอำนาจการปกครองต่อจากราชวงศ์โครยอในช่วงปลายศตวรรษที่ 14

ตลอดเวลากว่า 100 ปี ที่อาณาจักรมองโกลขึ้นครองอำนาจเหนือแผ่นดินจีนเกิดความขัดแย้งภายในราชวงศ์และการต่อต้านจากชาวจีนเดิมเป็นอันมาก ประกอบกับสภาวะการขาดแคลนอาหาร และภาวะน้ำท่วมที่ส่งผลเสียหายต่อการเกษตรในจีนจึงทำให้อำนาจและความมั่นคงของราชวงศ์หยวนเหนือแผ่นดินจีนลดลงอย่างเห็นได้ชัด ใน ค.ศ. 1340 ได้เกิดกบฏกำลังต่อต้านมองโกลขึ้นทั่วประเทศ อาทิ กลุ่มทายาทราชวงศ์ซ่ง กลุ่มพระศรีอารีย์ และสมาคมดอกบัวขาว กลุ่มทายาทราชวงศ์ซ่งได้รับการสนับสนุนทางลับจากสมาคมผ้าแดงเดิมมีฐานอำนาจในเขตตะวันตกเฉียงเหนือของจีน ต่อมา ใน ค.ศ. 1359 ได้ย้ายกองกำลังมาปกครองดินแดนบริเวณที่ราบลุ่มเหลียวตงทางตอนใต้ของแมนจูเรีย) แต่หลังจากถูกกองทัพราชวงศ์หยวนโจมตีกลุ่มราชวงศ์ซ่งและกองกำลังกว่า 100,000 คนจึงได้อพยพข้ามมายังอาณาจักรโครยอ และพยายามยึดครองพื้นที่ชายแดนอาณาจักรโครยอหลายครั้ง เช่น ใน ค.ศ. 1359 และใน ค.ศ. 1361 จนกระทั่งราชสำนักโครยอได้ส่งทหารไปขับไล่ในที่สุด

ในส่วนของดินแดนจีนตอนใต้ที่มีได้อยู่ในเขตปกครองของราชวงศ์หยวนได้มีชายชาวจีนชื่อ “จู หยวนจาง” (Chu Yuanchang) อาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำฮัว (Huai River) ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองนานกิง (Nanking) เขาได้เข้าร่วมขบวนการกบฏชาติใน ค.ศ. 1352 และสามารถก้าวขึ้นเป็นหัวหน้านำขบวนการเข้าควบคุมเมืองนานกิงได้สำเร็จใน ค.ศ. 1356 จากนั้น จูหยวนจางได้ใช้เวลาอีก 10 ปีในการเพิ่มกำลังพลและสามารถควบคุมดินแดนจีนตอนใต้ของแม่น้ำแยงซี (Yangtze River) ได้ทั้งหมด ต่อมา ใน ค.ศ. 1368 จู หยวนจางได้นำกองกำลังเข้าโจมตีราชสำนักหยวนในกรุงต้าตูเป็นผลสำเร็จ จักรพรรดิ “ชุนตี้” (Shun Di) จักรพรรดิองค์สุดท้ายของราชวงศ์หยวน

ไม่มีพระราชดำริที่จะสู้รบ จึงอพยพหนีไปคาราคอรัม (Karakorum) เมืองหลวงเก่าอันเป็นบ้านเกิดของเจงกิสข่าน และในที่สุดจักรวรรดิมองโกลก็ล่มสลายลง (ทวีป วรรณิก, 2551 : 412-419) จากนั้น จู หยวนจางได้สถาปนาตนเองขึ้นเป็นจักรพรรดิแห่งราชวงศ์หมิง (Ming Dynasty) จนกระทั่งใน ค.ศ. 1382 จึงสามารถขับไล่ชาวมองโกลออกจากแผ่นดินจีนได้อย่างสิ้นเชิง (ทวีป วรรณิก, 2551 : 414-419)

ในช่วงที่อำนาจของอาณาจักรมองโกลเริ่มลดน้อยลงในโครยอ กษัตริย์ “คกงมิน” แห่งอาณาจักรโครยอ (Gongmin of Goryeo) ได้เริ่มปฏิรูประบบการปกครองของอาณาจักรเพื่อให้ราชสำนักมีอำนาจปกครองโดยตรงมากขึ้น เช่น การยกเลิกหน่วยงานที่มองโกลจัดตั้งขึ้น การกำจัดขุนนางที่ฝักใฝ่มองโกล การเปลี่ยนแปลงระบบการควบคุมกองกำลังทหาร หรือกระทั่งการเปลี่ยนแปลงพระนามขององค์กษัตริย์เพื่อแสดงความเป็นอิสระจากมองโกล เป็นต้น

หลังจากที่ราชสำนักโครยอเป็นอิสระจากการควบคุมของอาณาจักรมองโกลได้มีปัญหาใหม่เกิดขึ้นในอาณาจักรโครยอ คือ กลุ่มโจรสลัดญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่บนเกาะคิวชู (Kyushu) ได้เริ่มปล้นสะดมตามบริเวณชายฝั่งจีนและโครยอ ขณะเดียวกันทางราชสำนักของญี่ปุ่นคือ โชกุนแห่งราชวงศ์อาชิกางะ (Ashikaga Shoguns) ก็ไม่สามารถควบคุมโจรสลัดทะเลเหล่านี้ได้ ซึ่งในรัชสมัยของกษัตริย์คกงมิน โจรสลัดพวกนี้ได้ปฏิบัติการรุนแรงมากขึ้น นอกจากปล้นเสบียงและทรัพย์สินแล้ว ยังทำลายบ้านเรือนและสังหารชาวบ้าน ไม่เพียงในเขตเมืองชายฝั่งทะเลเท่านั้น แต่ยังปฏิบัติการเข้ามาในเขตแผ่นดิน อาทิ เมืองกงจู (Gongju) เมืองซอนจู (Jeonju) และเกาะคังฮวา โดยทางราชสำนักเองก็มีปัญหาในการปราบปราม อันเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งภายในของราชสำนักเอง ซึ่งมีปัญหาประการแรก คือ กลุ่มขุนนางเดิมที่ฝักใฝ่และได้รับผลประโยชน์จากมองโกล เริ่มทำการต่อต้านราชสำนัก เนื่องจากกษัตริย์คกงมินทรงพยายามปฏิรูประบบการปกครองเพื่อให้เป็นอิสระจากการปกครองเดิม ๆ ของอาณาจักรมองโกล เช่น การจัดสิทธิเหนือที่ดินใหม่ ระบบใหม่นี้ทำให้กลุ่มขุนนางเดิมในตระกูลชเวชื่อ “ชเว ยู” (Choe U) เสียผลประโยชน์ และต่อมากลุ่มขุนนางที่ฝักใฝ่มองโกลเหล่านี้ได้ถูกราชสำนักโครยอขับไล่ ขุนนางกลุ่มนี้จึงได้พยายามโค่นล้มอำนาจของกษัตริย์คกงมินโดยสั่งให้ “คิม ยง” (Kim Yong) วางแผนลอบปลงพระชนม์ในอารามหลวงวัดฮึงวังซา (Heungwangsa Temple) แต่ไม่สำเร็จ และยังทำให้คิม ยงถูกสังหาร ส่วนชเว ยูนำกองกำลังที่ได้รับการสนับสนุนจากอาณาจักรมองโกลกว่า 10,000 นายเข้ายึดเมืองแคซองแต่ไม่สำเร็จ และถูกประหารชีวิตในภายหลัง ปัญหาประการที่สองคือ ที่ดินของอาณาจักรจำนวนมากเป็นทรัพย์สินส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มขุนนางทหาร แม้ว่าราชสำนักจะพยายามเวนคืนที่ดิน แต่เนื่องจากปัญหาความมั่นคง เช่น การบุกรุกโดยกลุ่มสมาคมผ้าแดง (The Red Turban Rebellion) ของจีน หรือพวกโจรสลัดญี่ปุ่น ทำให้ราชสำนักยังคงต้องประนีประนอมกับกลุ่มทหารเหล่านี้ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหาภายใน กษัตริย์คกงมินจึงได้แต่งตั้งพระสงฆ์นามว่า “พยอง โจ” (Pyeon Jo) ซึ่งภายหลังได้สืบทอดมาเป็นฆราวาสนามว่า “ชินดอน” (Shin Don) เป็นพระราชครู หรือ “คูกซา” (Gooksa) ของราชสำนักโครยอ เพื่อให้การปฏิรูปสังคมในทางลับ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดอำนาจของทั้ง 2 กลุ่มข้างต้น อาทิ การกำจัดกลุ่มขุนนางที่ต่อต้านการปฏิรูป การตรากฎหมายให้ทาสที่ดินกลับไปสู่ที่ดินเดิมของตน การจัดตั้งโรงเรียน

“ซองกยุนกวาน” (Sungkyunkwan) เพื่อศึกษาแนวคิดขงจื้อใหม่ (Neo-Confucian) และการจัดระบบการสอบเพื่อคัดเลือกขุนนางใหม่ (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2545 : 122-124)

รูปที่ 5 โรงเรียนมยองนังดง ซองกยุนกวาน
ที่มา : <https://en.wikipedia.org/wiki/Sungkyunkwan>

สรุป

จุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ เกิดจากชนเผ่ามองโกลเข้าปราบปรามชาวชิตันใน ค.ศ.1218 ส่งผลให้ชาวชิตันจำนวนมากต้องอพยพเข้าไปอาศัยในราชวงศ์โครยอ และเดิมทีความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยออยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์ที่อาณาจักรโครยอเป็นรัฐบริวารการของอาณาจักรโครยอ หลังจากนั้นมองโกลต้องการให้กษัตริย์แห่งโครยอยอมจำนนและสวามิภักดิ์ตน เพื่อขยายอาณาจักรและอำนาจ จึงส่งคณะทูตมาเจรจา แต่ทว่ากษัตริย์โครยอมียอมสวามิภักดิ์ต่อมองโกล สร้างความไม่พอใจให้แก่มองโกลเป็นอันมาก มองโกลจึงยกทัพทำสงครามอยู่หลายครั้ง จนกษัตริย์แห่งอาณาจักรโครยอยอมจำนนและอาณาจักรโครยอต้องอยู่ใต้อำนาจของอาณาจักรมองโกลในที่สุด

การรุกรานของอาณาจักรมองโกลทำให้มองโกลเข้ามามีบทบาททางการเมืองในอาณาจักรโครยอ เช่น อำนาจในการแต่งตั้งการขึ้นครองราชย์ของกษัตริย์ อาณาจักรมองโกลเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองของอาณาจักรโครยอ อีกทั้งจัดตั้งหน่วยงาน “พิชิตตะวันออก” เพื่อควบคุมประชาชนและราชสำนักโครยอ และเตรียมการบุกโจมตีญี่ปุ่นใน ค.ศ.1274 และ ใน ค.ศ.1281

การติดต่อและการสร้างความสัมพันธ์ของอาณาจักรมองโกลกับราชวงศ์โครยอ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมต่อราชวงศ์โครยอเป็นอันมาก เช่น ธรรมเนียมปฏิบัติในราชสำนัก ภาษาพูด การแต่งกาย ทรงผม อีกทั้งยังเกิดธรรมเนียมในสังคมที่มีขึ้นเพื่อต่อต้านชาวมองโกล อย่างการแต่งงานของสตรีในวัยเยาว์ เพื่อป้องกันการถูกนำตัวไปเป็นเครื่องบรรณาการต่อราชสำนักมองโกล นอกจากนี้ ราชวงศ์โครยอภายใต้การปกครองของมองโกลยังได้รับวิทยาการต่าง ๆ ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อทั้งราชวงศ์โครยอและราชวงศ์โชซอนที่สืบทอดอำนาจการปกครองต่อมาในช่วงปลายศตวรรษที่ 14 ด้วย

บรรณานุกรม

- ทวีป วรติลก. (2551). **ประวัติศาสตร์จีน**. กรุงเทพฯ: บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น จำกัด.
- ไพบูลย์ ปิตะเสน. (2545). **ประวัติศาสตร์เกาหลี จากยุคเผ่าพันธุ์ถึงราชวงศ์สุดท้าย**.
กรุงเทพฯ: คงวุฒิคุณากร.
- รุ่งพงษ์ ชัยนาม. (2557). **รวมบทความประวัติศาสตร์ราชวงศ์ของจีน สงคราม การเมืองระหว่าง
ประเทศ และวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ.
- วีระชัย โชคมุกดา. (2555). **ประวัติศาสตร์เกาหลี แผ่นดินแห่งความแตกแยก จากอดีตจนถึง
ปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: ยิปซี กรู๊ป จำกัด.
- Kyung Moonhwang. (2010). **A History Of Korea**. United Kingdom: Palgrave
Macmillan.

ข้อมูลจากเว็บไซต์

- KOMKID. (2013). **สงครามญี่ปุ่น – มองโกล ความพินาศจากกามิกาเซ่**. เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน.
สืบค้นจาก <http://www.komkid.com/ประวัติศาสตร์มองโกล/สงครามญี่ปุ่น-มองโกล/>
- Wikipedia. (2017). **Mongol invasions of Korea**. Accessed April 19. Retrieved from
https://en.m.wikipedia.org/wiki/Mongol_invasions_of_Korea

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	ปทุมวดี ประทุมทอง
วัน เดือน ปี เกิด	23 กุมภาพันธ์ 2540
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	356/30 บ้านเนิน ถนนอิสรภาพ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
ประวัติการศึกษา	
2558 - ปัจจุบัน	ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวัง สนามจันทร์ คณะอักษรศาสตร์ สาขาเอเชียศึกษา ภาษาเลือกเกาหลี
2552 - 2557	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม ในพระบรมราชินูปถัมภ์